

Valtioneuvoston asetus aluksen miehityksestä ja laivaväen pätevyydestä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Valtioneuvoston asetusta aluksen miehityksestä ja laivaväen pätevyydestä (508/2018, jäljempänä *miehityasetus*) ehdotetaan muutettavaksi. Asetukseen ehdotetaan tehtäväksi luonteeltaan teknisiä ja selkeyttäviä muutoksia, joista osa liittyy merenkulkijoiden vähimmäiskoulutuksesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin kodifointiin. Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023.

PERUSTELUT

1. Nykytilan arviointi

Aluksen miehityksestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta säädetään laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetussa laissa (1687/2009) eli ns. laivaväkilaisissa. Merenkulkijoiden pätevyyksistä ja koulutuksesta säädetään liikenteen palveluista annetussa laissa (320/2017). Merenkulun ammattipätevyyksiä koskeva lainsäädäntö perustuu pääosin kansainväliseen, erityisesti kansainvälisessä merenkulkijärjestössä (International Maritime Organization, IMO) hyväksytyyn sääntelyyn sekä Euroopan unionin lainsäädäntöön. Merenkulkijoiden koulutuksesta, pätevyyksistä ja muista edellytyksistä määrätään kansainvälisessä merenkulkijoiden koulutusta, pätevyyskirjoja ja vahdinpitoa koskevassa yleissopimuksessa (SopS 22/1984; jäljempänä STCW-yleissopimus).

Miehitysasetuksessa säädetään tarkemmin aluksen miehityksestä ja laivaväen pätevyyksien ja lisäpätevyyksien yksityiskohtaisista myöntämisedellytyksistä. Asetus sisältää vuokraveneen kuljettajankirjan hakemista, myöntämisen edellytyksiä ja voimassaoloaikaa koskevan sääntelyn. Asetuksen 33 §:n mukaan vuokraveneen kuljettajankirjan saamisen edellytyksenä on muun muassa se, että hakijalla on vähintään voimassa oleva ajokorttilain (386/2011) mukainen ryhmän 1 ajokortti tai vähintään ryhmän 1 ajoterveysvaatimusten täyttämisen osoittava lääkärintodistus. Asetus sisältää myös viittauksen liikenteen palveluista annetun lain lukuun, jonka numerointi on sittemmin muuttunut.

2. Ehdotuksen vaikutukset

Ehdotuksella ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia merenkulun turvallisuudelle. Muutoksilla selkeytettäisiin sääntelyä.

Ehdotuksella ei ole taloudellisia vaikutuksia.

3. Asian valmistelu

Esitystä on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä yhteistyössä Liikenne- ja viestintäviraston kanssa.

Asetusluonnos perustelumuihistioineen oli lausuntopalvelu.fi -sivustolla avoimessa lausuntomenettelyssä 7.9.2022–28.9.2022 välisenä aikana. Asetusluonnoksen kanssa samassa yhteydessä lausuttavana oli hallituksen esitysluonnos merenkulkijoiden vähimmäiskoulutusdirektiivin kodifointia ja muita teknisiä muutoksia koskevaksi lainsäädännöksi. Lausuntoja saatiin yhteensä 16. Lisäksi 6 tahoja ilmoittivat, ettei niillä ole lausuttavaa. Oikeusministeriö ja Työterveyslaitos lausuvat erityisesti asetusmuutosta koskien.

Oikeusministeriö lausui asetusluonnoksen 33 §:n 1 momentin 5 kohtaa koskevaan ehdotukseen liittyen todeten, että määräyksenantovaltuus soveltuu lähtökohtaisesti huonosti sellaiseen sääntelyyn, jossa on kyse yksilöä koskevien vaatimusten täyttämistä ja hyväksymismenettelystä. Muutoksella 33 §:n 1 momentin 5 kohtaa oltaisiin muutettu siten, että vuokraveneen kuljettamiseen vaadittavan teoreettisen osaamisen alakohdat a-d siirrettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston vuokraveneen kuljettajankirjan tutkintovaatimuksista antamaan määräykseen, jonka määräyksenantovaltuus tulisi sijoittamaan liikenteen palveluista annetun lain 102 §:ään. Kansainvälisen huviveneenkuljettajankirjan osalta osaamisesta on määrätty jo Liikenne- ja viestintäviraston määräyksellä ja menettelyt ovat hyvin samankaltaisia, joten olisi tarkoituksenmukaista, että myös vuokraveneen kuljettajankirjan osaamisvaatimuksista määrättäisiin samassa määräyksessä. Ehdotuksesta on kuitenkin luovuttu oikeusministeriön lausunnon seurauksena.

Työterveyslaitos ehdottaa kiinnitettävän huomiota vuokraveneen kuljettajankirjan terveystahtimusten epäloogisuuteen suhteessa muihin liikennemuotoihin, kuten taksinkuljettajien suhteessa huomattavasti vaativampiin ajoterveystvahtimuksiin ja muihin merenkulun terveystahtimuksiin nähden. Merellisen toimintaympäristön ja navigointitehtävien mukaisesti olisi tarkoituksenmukaisempaa edellyttää vuokraveneen kuljettajilta laivaväen lääkärintarkastuksista annetussa laissa (117/2010) määriteltyjä vaatimuksia. Työterveyslaitoksen lausuntoa on arvioitu jatkovalmistelussa. Säännöksen valmistelussa ei kuitenkaan ole tarkoitus tehdä asiallisesti merkittäviä muutoksia suhteessa nykyisiin vaatimuksiin, vaan kyse on sääntelyn yhdenmukaistamisesta ajokorttisääntelyyn. Työterveyslain lausunnossaan esittämät muutosehdotukset ovat hyviä, mutta merkitsivät huomattavan suurta muutosta suhteessa nykyisääntelyyn. Kyseisten muutosten tekeminen vaatisi perusteellista arviointia ja siten pidempää valmisteluaikaa. Kyseisiä muutosehdotuksia on tarpeellista arvioida osana myöhempiä säädösvalmisteluhankkeita.

Asetusluonnosta ja hallituksen esitysluonnosta koskeva lausuntoyhteenveto on ladattavissa Säädösvalmistelu ja kehittämishankkeet valtioneuvostossa -verkkosivulta osoitteessa <https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=LVM026:00/2022>.

4. Asetuksen sisältö

Valtioneuvoston asetus aluksen miehityksestä ja laivaväen pätevyyydestä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta.

1 §. Määritelmät. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi teknisiä täsmennyksiä. Pykälän 1 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi viittaus ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen (SopS 11/1981) (SOLAS-yleissopimus), liitteen IV luvun 2 säännön 12–15 kohtiin merialueiden A1, A2, A3 ja A4 määrittelemiseksi. Merialueiden määritelmät perustuvat SOLAS-yleissopimukseen eli nykyinen säännös, jossa viitataan pelkästään GMDSS-järjestelmään, on vajavainen.

Pykälän 5 kohdassa määritellään IGF-säännöstö. Säännökseen tehtäisiin tekninen muutos, jolla säännökseen sisällytetään aiemmin tehty oikaisu. Samalla viittaus SOLAS-yleissopimuksen liitteeseen korjattaisiin vastaamaan muutoksia, jotka on tehty yleissopimuksen liitteen määritelmäluettelon numerointiin.

33 §. Vuokraveneen kuljettajankirja. Pykälässä säädetään vuokraveneen kuljettajankirjan myöntämisedellytyksistä. Pykälän 1 momentin 2 kohtaa täsmennettäisiin siten, että vuokraveneen kuljettajankirjan myöntämisen edellytyksenä olisi vähintään voimassa oleva ajokorttilain (386/2011) mukainen ryhmän 1 ajokortti tai vähintään ryhmän 1 ajoterveysvaatimusten täyttämisen osoittaminen ajokorttilain mukaisesti. Säännös vastaisi paremmin ajokorttilain (386/2011) vaatimuksia ja vesiliikennelain (782/2019) 41 §:n 2 momentin 2 kohdassa säädettyjä kansainvälisen huviveneenkuljettajankirjan saamisen edellytyksiä. Voimassa olevan säännöksen mukaan vuokraveneen kuljettajan on täytettävä vähintään ajokorttilain terveysvaatimukset ryhmässä 1. Tämän osoittamiseksi on edellytetty joko ajokorttia tai erillistä lääkärintodistusta. Koska ajokorttilain mukaan terveysvaatimusten täyttäminen voidaan tietyin edellytyksin osoittaa myös erillisellä vakuutuksella terveysvaatimusten täyttämistä, pykälässä esitetään nyt, että hakija voisi osoittaa terveysvaatimuksen täyttymisen samalla tavalla kuin ryhmään 1 kuuluvaa ajokorttia haettaessa.

Pykälän 2 momenttia muutettaisiin siten, että vuokraveneen kuljettajankirjaa hakeva voisi osoittaa 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun soveltuvan kokemuksen aluksen kuljettamisesta vesiliikennelain 41 §:ssä tarkoitetun kansainvälisen huviveneenkuljettajankirjan lisäksi veneilykoulutuksen järjestäjän tai liikenteen palveluista annetun lain 12 luvussa tarkoitetun hyväksytyt merenkulun koulutuksen järjestäjän antamalla todistuksella. Nykytilaa vastaten soveltuva kokemus voitaisiin osoittaa myös muulla luotettavalla tavalla, jollaisena voidaan pitää esimerkiksi meripalveluotetta taikka poliisin, Tullin, Rajavartiolaitoksen, Puolustusvoimien tai pelastuslaitoksen virkamiehilleen myöntämää todistusta.

Mainitun 2 momentin mukaan 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu teoreettinen osaaminen voitaisiin osoittaa todistuksella, jonka on myöntänyt veneilykoulutuksen järjestäjä, jonka laatujärjestelmän on arvioinut joko Liikenne- ja viestintävirasto itse tai muu ulkoinen arvioija.

Veneilykoulutuksen järjestäjällä tarkoitettaisiin oikeushenkilöä tai yksityistä elinkeinonharjoittajaa. Nykyistä säännöstä vastaten laatujärjestelmän tulisi olla arvioitu enintään viisi vuotta ennen todistuksessa mainittavaa päiväystä. Laatujärjestelmällä seurataan koulutustoimintaa ja opetushenkilöstöllä tulee olla hyvä veneilyosaaminen ja tehtävän edellyttämät tiedot ja taidot. Säännöstä siten yhdenmukaistettaisiin kansainvälisen huviveneenkuljettajan vaatimusten kanssa.

Hakija voisi osoittaa 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun teoreettisen osaamisen myös liikenteen palveluista annetun lain 12 luvussa tarkoitetun hyväksytyin merenkulun koulutuksen järjestäjän myöntämällä todistuksella, tässä asetuksessa tarkoitetulla kansipäällystön pätevyyskirjalla taikka Liikenne- ja viestintäviraston järjestämällä kokeella. Pykälän 3 momentti yhdistettäisiin 2 momenttiin, koska vaatimukset ovat samankaltaisia.

92 §. Ilmoitukset. Pykälän 10 momentin sisältyvä viittaus kumottuun merenkulkijoiden vähimmäiskoulutuksesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2008/106/EY ehdotetaan korvattavaksi viittauksella uuteen direktiiviin (EU) 2022/993.

5. Lainkohdat

Liikenteen palveluista annettu laki (320/2017):

107 §:n 4 mom.

6. Voimaantulo

Asetuksen ehdotetaan tulevan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023.

10.11.2022

Katja Peltola, erityisasiantuntija

Liikenne- ja viestintäministeriö